

UNRRA Team 191

DIENOS ŽINIOS

Nr. 89 (108)

Glascow, 1946 m. liepos 11 d.

Is užsienio reikalų ministrų konferencijos.

DAR NESUSITARTA DEL VOKIETIJOS.

Paryžius. - Šio vakaro posėdy kalbėjo Bevinas ir Bidault apie Vokietijos atėmimą. Bevinas rėmė amerikiečių projektą, kuris numato keturių didžiųjų valstybių sutarti 25 metus Vokietiją nuginkluoti. Bevinas parėmė britų nuomonę, dėl padėties Vokietijoje ir pasakė, kad sovietai neprieilaukė Potsdamo sutarties.

Prancūzija nori vieningo Vokietijos ūkio.

Bidault pasakė, kad reparacijų klausimas yra vienas iš esminių punktu sąjungininkų okupacinei politikoj Vokietijoje. Prancūzų vyriausybė nutarė pritarti projektui sukurti vieningą Vokietijos ūkį, jei net ir tą ūkinį junginį ieitu arityje, kuriame prancūzų nuomone, turėtų būti būtinais atskirtos nuo Vokietijos.

Žarbu tvarkoj liška tik Austrijos problema, kuri bus svarstoma, jei Molotovas nepareikalaus ją atidėti.

Molotovas nepritarė Amerikos planui tvarkyti

Vokietiją.

Molotovas ilgoj kalboj kritikavo amerikiečių planą sudaryti keturių didžiųjų valstybių 25 m. sutarti kontroliuoti vokiečių ginklavimąsi. Molotovas pasiūlė Vokietijos kontrolę sudaryti sutarti ne 25, bet 30 metų. Vokietija turi sumokėti du su puse milijardo svarų sterlingų, šita suma turi būti apmokėta ne vien fabriku ir įrengimais, bet ir dabartiniais gaminiais; jis protestavo dėl tiekimo sustabdymo iš Vokietijos, esančio amerikiečių priežiūroje.

Byrnes atpirai atsakė, kad Yaltos apie tuos du su puse milijardo svarų reparacijų buvo manoma tik kaip apie pradžią deryboms pradėti. Potsdame jau pasirodė, kad Vokietija be pagalbos iš svetur gyventi negalės. Toliau Byrnes nurodė, kad JAV jau išleido 50 mil. dolerių savo žemeje ir iš naujo reikalauja suvienyti ūkį visų Vokietijoje.

Teheranas. - Laikraštis "Staroh" paskelbė, kad sovietų ministras pirmininkas maršalas Stalinas po taikos konferencijos aplankys Teheraną, atsidėkodamas Iranui ministrui pirmininkui Ghavames Sultanchuz apsilankyma Maskvoj. Stalina lydi Molotovas, įspatingasis Stakas ir spaudos atstovai.

ITALŲ PARTIJOS SUSITARĖ.

Roma. - Ministrui pirmininkui de Gasperi vakar pakti pasisekė susitanti su socialistų vadu Pietro Nenni ir komunistų vadu Togliatti tikslu sudaryti naują respublikonų kabinetą. Būna paskelbtas ministrų sąrašas.

Visos italų partijos vieningai susitarė, kad nauja vyriausybė nupasirašys žeminančios taikos sutarties ir kad atostigaus būna ne vien užsienio reikalų ministras, bet visos ministrų kabinetas.

Roma. Policija vakar paskelbė, kad suimtas Rana Mauro, kuris savo laiku buvo išvogęs Mussolinio lavoną, ir jau pripažinęs tai padaręs. Jis tvirtina, kad Mussolinio lavoną palaidotas netoli Milano. Tikimasi rasti tą vietą, nors Ranai nenori jos nurodyti.

ATMETAS MIKOLAICIKO PROTESTAS.

Varšuva. - Užsienio reikalų ministerijos kalbėtojas pranešė, kad vyriausybė atmetė Mikolaicko protestą dėl netinkamai įvykdyto balsavimo ir jo reikalavimą pakartoti balsavimą trijose apskrityse. Toliau kalbėtojas pranešė apie visos Lenkijos balsavimo rezultatus:

Už vienos kameros sistemą	7.844.522 balsai
Prieš	3.686.629 "
Už suvalstybinimą ir žemės reformą	8.896.105 balsai
Prieš	2.634.466 "
Už dabartinę vakarų sieną	10.534.697 balsai
Prieš	995.854 "

JAV atsisako reikalauti jai priklausančios vokiečių nuosavybės Austrijoje.

Viena. - Jungtinių Valstybių vyriausybė pasiūlė Austrijos vyriausybei tuoj pradėti derybas dėl vokiečių turto Austrijoje. JAV atsisako reikalauti jai priklausančios vokiečių nuosavybės Austrijoje ir igalioja austrų vyriausybę, išaiškinus nuosavybės teisę, panaudoti priklausancia Jungtynams Valstybėms dalį Austrijos atstatymui.

IR ANGLIJA REMIA AUSTRIJĄ.

Londonas. - Britų nuomone, Britų pasielgimas greičiau Austrijos ūkiui; be to toks pasielgimas neleis atstatyti ir pažadėti, kad Austrija turi tapti nepriklausima. Todėl Didz. Britanija visada remia generolo Clark protestą prieš sovietų nutarimą. Mano, kad ir Prancūzija yra angližamerikiečių pusėj.

Paryžius. Paryžiaus sluokniuose laukiama, kad sovietų detaigų išakymas perimtų valdyti vokiečių turto Austrijoje būvų svarbiausias keturių didžiųjų paktarimų objektas. Būna svarstoma, kas galima laikyti vokiečių nuosavybe, nes Potsdame nutarimuose tas neapibrėžta.

BALTIJOS RAUTU LIKIMAS.

/ Tasa 18 pereitą numerio /

Cia išminetu aplinkybių akivaizdoje yra neimažioma tvirtinti, jog Baltijos valstybių klausimas daugiau nebeegzistuoja; Baltijos valstybių klausimas vis tebera, ir tokiu rimtu dargi jis yra pasidaręs, kad stačiai nedrįstama jo žiūrėti. Tačiau tylą juk dar nėra joks išsprendimas; Baltijos kritys istorijos būvyje buvo kupinės neramumų ir patarnaudavo išeities punktui ne vienam karui; Štai dėl ko didžiojoje valstybės, trokšdamos atstatyti Europoje pastovią taiką, negalės atsiekti šio tikslu, radikaliai ir visiems laikams neišsprendė Baltijos krašto statybą.

Prieš šį karą Baltijos valstybės, susirūpinusios savo ateitimi, visomis priemonėmis ieškojo sau saugumo garantijų. Rytu Sąjunga stengėsi įvesti kolektyvinį saugumą, bet tas jai nepavyko; Tautų Sąjunga nepajėgus garantuoti saugumą savo nariams Baltijos valstybės vertė juo labiau ieškoti tokių garantijų. Rytu paketas, kuris savo pirminių užsąjūgių būtu turėjęs valstybėms tokią kolektyvinę pagalbą agresijos atveju ir kuriame turėjo dalyvauti ir Vakarų Europos pajėgos, niekad netapo kumu. Tačiau pasigirdo kiek atgalvinantis balsas iš Strezos. Trys didiosios vakarų valstybės, susirinkusios į Isole Bella konferenciją, pakelbė savo ketinimus "tauti derybas dėl pagelidėjimo saugumo plėtotei Rytu Europoje." Bet Streza taip pat natūralio jokių pasekų...

Taip vienšios, paliktos savo likimui, Baltijos valstybės norė ir būdamos pasiskelbė neuzkratiomis, 1939 metais buvo priverstos sudaryti tarpusavės pagalbos sutartis su Sovietų Sąjunga, kuri kaip tik esmėje buvo Vokietijos priešininkė (nors oficialiai geruoje santykiuose) ir mžvilgiojo piktai į Lenkiją.

Kaip ten bebūtų, Baltijos valstybių tarpusavės pagalbos sutartys tik su vienu Sov. Sąjunga, kaip tat 1939-40 metų praktika parodė, buvo pilnos pavojų. Diplomatinė istorija mus moko, kad sąjunga, kurios vienas partneris silpnas ir mažas, o kitas stiprus ir didelis, yra visuomet pavojainga. Jai daugiau yra visiškai aišku, kad konflikto atveju, kiekviena iš didžiųjų Baltijos sektorių kaimyninių valstybių meta savo armijas į Baltijos erdvę ne vien tam kad ten operuoti prieš priešininką, bet ir tam, kad, užtikrindama visus avanšus šia erdve vėliau sau galėtų pasiūlyti.

Is to plaukia, jog nėra išmintinga esant tarp dviejų priešininkų, kryptis į vieną iš jų, ieškant apsaugos prieš kitą. Tai lygu listi tarp kūrto ir priekalo. Pati istorija dia mus itikinamai moko.

X X X X X

Vadinas, logiškoji tarptautinė politikos linija Baltijos valstybėms neleidžia pasidaryti vieno savo didžiojo kaimyno pakali ku prieš kitą. Yra šiuo atveju kita išeitis, daugiau nuosaiki ir labiau tinkanti tiek tikrajam Baltijos tautų charakteriui, tiek ir teisingai supraštams Europos interesams; šis naujas sprendimas glūdi visai šalia ir yra svetimas bet kokiam tarptautiniam "tarpusavės pagalbos" paktui.

Šitas sprendimas yra - Baltijos valstybių permanentinis neutralitetas su didžiųjų valstybių garantija.

Tokiai tarptautinė statyba, suderintas su kolektyviu saugumu pirmausia aiškiai derintasi su

/ nukeista 4 4 pusl. /

trąją, Baltijos kraštu, politinė psichologija, kaip lygiai ir su tuo
 bebūdžiu, pagal kuri yra susiformavę jų istorinis likimas. Juk
 tos trys tautos giliai persiėmusios vienintelio rūpąčiu gyventi-
 sunkiai iškovojoje laisvėje ir plėtoti savo ūkinis bei moralinius
 lobius, savo sąmoningą valią stengiasi išsipalaiduoti iš to skri-
 tulio, kuriame rungiasi gruboniškos pajėgos ir tarptautiniai prie-
 taravimai.

Baltijos tautos yra labai privilegijos prie tarptautinės teisės, siekiančios įvesti ir nustatantios santvarką, kurioje jos galėtų gyventi neįsibijodamos pavojaus, kad kuri nors iš didžiųjų kaimynių jas sunaikins, ieškodamos pačios isikurti sunaikintųjų vietoj. Pagaliau, kas suteikia ypatingą gvaivingumą šiuo tautų kilnumui, - tai tas pasitikėjimas, kuri jos teikia tarptautinei teisei, su viltimi, kad ji garantuos jų nepriklausomybę. Šios tautos pakelusios tiek daug ir taip žiauriu svetimu okupacijų, sudėdavo savo viltis į jų teisingą reikšmę, ir į naują tarptautinę santvarką, kuri uždraudžia agresiją, prispanda ir garantuoja jų laisvę. B. Bergzdžia būtu ir kalbėti, kad Baltijos valstybės puoselėtų ar būtų kada nors ugda savyje bent kokias užkariavimo ar gruboniškumo tendencijas bei dvarius. Organiskai susitvarkiusios savo tautinių pagrindų, jos yra apsisprendusios riboti savo ekonomis sienomis. Tai perbūd, kad Baltijos tautos yra karotės šalininkės tarptautinės teisės tokio principu, iš kuria jos laukia išganymo ir kas joms sudaro stačiai tikėjimo bei kultūriti. Tokiai teisei jos rodo nuolat savo gilma ištikimybę. Tuo būdu Baltijos tautos yra tarptautinei tarsi prototipas to, kuo galėtų pasidaryti valstybių bendruomenė, iš kurios visiem laikams jėga būtų pašalinta ir kur visų patantu vien atsidavimas bendrajam tikėjimui į gerį. Žodžiu tariant tos tautos yra linkusios atstatyti ir stabilizuoti tą legalią padėtį, kurioje jos buvo. Tas reiškia, kad jos turi išsidirbusios tipinga molatinio neutralumo psichologiją, kuri jau yra giliai įsėidusi saknis jų galvosose. Tai daro tris Baltijos valstybes savotiškai panašias į pirminius XIII amžiaus tris Sveicarijos Konfederatus.

Visa tai toli gražu nėra vien grynas teoretinis konstatavimas. Triju Baltijos valstybiu uzsienio reikalu ministrai 1939 metais susirinkę Kaune ir periodine "Baltijos Santarve" konferencija, vieningai pripazino kad neutralitetas geriausiai atitinka ju krastu esminius interesus. Trys ministrai be to, buvo vieningos minties, jog si linkme tikrai sudarytu ju dideli inasa-tai kai, prie kurios jie yra tvirtai prisijunge ir kurios lahai apsaugoprendu bendradarbiauti solidarumo dvasioje ir sutartinau su visa galis kitais kraštais.

X X X X

Taga sekaoiame nuniye.

[illegible]

tiensrasti leidžia Spaudos Darbuotojų Kolektyvas.

Ats. Red. M. Salterig.

[illegible]